

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II.

LJUBLJANA, 10. septembra 1925.

Stev. 32.

Naša lista v Zagorju dobila večino.

Pri nedeljskih občinskih volitvah v Zagorju ob Savi je dobila:

	glasov	mandat.
Lista združenih delavcev in kmetov	200	9
Narodni blok	116	5
Klerikalci (na dveh listah)	146	7
Socialisti (Cobal)	96	4
Skupaj	558	25

Klerikalci in demokrati so nazadovati. Narodnim socialistom je bila radi nepravilnosti razveljavljena lista in zato so glasovali za Cobala, sicer bi Cobal popolnoma propadel s svojo konsumarsko listo. V občinski svet so izvoljeni sledeči naši sodrugi: Regencin Rudolf, Škrbič Jožef, Kladnik Marko, Kozmus Franc, Okrogar Anton, Ranzinger Al., Fain Ludvik, Weinberger Mirko, Lukač Alojz.

Živelo rudeče Zagorje!
Sodrugi, naprej do popolne zmage!

Tok zedinjenja strokovnega gibanja.

1. Strokovno zedinjenje — življensko delavsko vprašanje.

Vprašanje dvignjenja, krepitve in zedinjenja strokovnih organizacij je življensko vprašanje našega delavskega razreda, ki preživlja že dolga leta strahovito težke razmere. Ko se je jugoslovanski buržuaziji l. 1920. in 1921. posrečilo, da pod krinko boja proti boljševikom uniči delavske revolucionarne politične in strokovne organizacije — so nastali za celokupno delavstvo težki in črni dnevi. Zmanjševale so se plače, rastla je draginja, podaljševal se je delovni čas, teptale so se socialno-zavarovalne določbe, delavske inštitucije so prevzeli vladni demokrati in reformistični komisariji, z eno besedo: delavci so izgubili vse pravice in ne upošteva se jih niti toliko, kot upošteva kmet svojo tovarno živino. Toda, če se je že enkrat posrečilo buržuaziji, da z brutalno organizirano silo svojega aparata uniči številne, toda še mlade delavske organizacije, se ji ni posrečilo to, da ubije našo dušo in bojovno voljo.

2. Odločen razredni boj.

Mi smo ostali zvesti in vdani načelom nepopustljivega razrednega boja in se z nadčloveškimi silami trudili, da se v neenakem boju z močnejšimi sovražniki vzdržimo na višini svojih razrednih dolžnosti in razrednega dostojanstva. In v tem smo brezdomno zmagali, čeprav s težkimi žrtvami. Kajti navzlic vsem porazom, ki so se še vedno dogajali v vojni razredov, nismo nikdar pokleknili, nismo nikdar klonili rdečega praporja, čeprav s strani proletariata izven Slovenije nismo vedno našli one podpore, kakor bi jo mogli. V najtežjih dnevih smo videli pred seboj Marxov bodrilni nauk: *Če doživiš poraz, potem je tvoja prva dolžnost, da se pripraviš za nov boj!* S tem je jasno začrtana težka, toda edina pravilna pot razrednega boja. In po tej poti bomo korakali dalje, dokler ne zmagamo, kajti zmagati moramo.

Radi našega odločnega stališča v najtežjih časih so kljub vsem preganjanjem ostale simpatije delavskih mas na naši strani. Razredno zavedni proletariati spoštuje neustrašne borce in prezira zajce in omahljivce, ki se široko ustijo, ko ni nevarnosti, pa pobegnejo s fronte, ko bi morali vzdržati v ognju. Iz tega je tudi razumljivo, zakaj se v delavskih masah ni ukoreninil vpliv reformističnega Glavnega Radniškega Saveza, čeprav je v nasprotju z nami užival vse svobode pod raznimi PP vladami, in čeprav dobiva njegova centrala v Beogradu ogromne podpore od Amsterdama za svoje delo. Oni so imeli in imajo vsa vodilna mesta v Delavski zbornici in bolniški blagajni v svojih rokah — toda po milosti meščanstva in ne po volji in moči delavstva.

Mi pa smo vedno črpali vso svojo moč iz zaupanja delavskih množic. To vsi naši nasprotniki dobro vedo.

3. Gibanje na jugu.

Kot naša skupina v Sloveniji, tako je bratski CRSOJ na jugu že skozi leta delal za strokovno zedinjenje, ki ga pa GRS ni maral in se je še letos začel koma upiral celo skupni 1. majski proslavi. CRSOJ pa je vedno vztrajal pri svojem delu. Končno je prišlo do pogajanj, o katerih smo v našem listu poročali. Ta pogajanja so nas navdajala s trdnim nado, da bo prišlo do skorajšnjega strokovnega zedinjenja v celi državi. Toda GRS ni toliko mislil na zedinjenje kot na to, da izigra CRSOJ. To je delal s pomočjo izdajalca revolucionarnega proletariata Živote Milojkoviča, ki je ustanovil (s čigavim denarjem?) svoj list, da v njem napada proletarsko levico in gladi pot desnici. GRS je dobil na svojo stran štiri ljudi iz Životine skupine in je s temi štirimi proti sklepu plenuma CRSOJ sklical na hitro kongres „zedinjenja“ za 26., 27. in 28. septembra, da na njem izvrši razcep CRSOJ in ne zedinjenje. Jasno je to, da GRS s takimi manevri ne bo pripomogel k ozdravljenju delavskega gibanja, temveč ravno nasprotno. Tudi ne bo prav nič pomagalo hujškaško pisanje mariborske „Volksstimme“, ki je bila vedno proti enotni fronti proletariata, pa hoče sedaj štajerske proletarce farbati, da „beograjski komunisti uprizarjajo puče proti enotnosti“. Tako hujškaško pisanje mariborskih „Volksstimovcev“ nas tudi prav nič ne čudi, ker poznamo dobro njihovo staro razdiralno prakso. Čudno pa se nam zdi, da strokovno glasilo „Delavec“ prinaša na uvodnem mestu poziv na omenjeni kongres, čeprav sodrugi iz strokovne komisije prav dobro vedo, da ta kongres ni sporazumno sklenjen. Uredniki „Delavca“ bi morali vedeti, da ta list dobiva mnogo naših pristašev in da se objavlja oficijelno nekaj šele tedaj, ko zaupniki Slovenije sklenejo svoje stališče, dočim še Strokovna komisija ni sklicala nobenega širšega foruma, ki bi o tem tako važnem vprašanju sklepal. Izgovarjali se boste, da morate spoštovati sklepe centralne GRS v Beogradu. Mi pa pravimo: komur je več za zapanje beograjske GRS centrale, naj gre tam, pa naj ne išče zaupanja delavstva Slovenije!

4. Naša dolžnost v Sloveniji.

Kaj imamo storiti mi v Sloveniji z ozirom na to, da so se komplicirala pogajanja za zedinjenje v Beogradu?

Ali naj držimo križem roke? Ali naj pustimo vnamar sodruge na jugu? Nikakor ne! Slovenski proletariati kot industrijski proletariati mora izreči resno, glasno in odločno besedo: *Nobenih manevrov, zedinite se na zdravi podlagi razrednega boja in proletarske demokracije! Nobenih izigravanj, temveč spoštovanje sklepov organiziranih delavcev!* In tako se bo tudi zgodilo. Mi ne čakajmo ta čas brez dela, ker čakati se pravi iti nazaj.

Mi dobimo z mnogih strani od sodrugov pritožbe: Mi delamo, zbiramo člane, a socialisti spravljajo to članarino in komandirajo. Kako naj potem delamo?

Upravičene in utemeljene so te pritožbe. A iz teh pritožb sledi le nauk: *Delati!* Kako? Mi smo vedno zavračali sama pogajanja od zgoraj, postavljane odborov in tajnikov od zgoraj, ker edino zdravo zedinjenje je združitev delavstva od spodaj. Odbori krajevni, okrožni, pokrajinski in centralni morajo biti izraz volje članstva in morajo upoštevati sklepe članstva.

Zato skličite po vseh krajih (Jesenice, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik itd.) občne zbere (redne ali izredne), pripravite te občne zbere s članskimi sestanki in shodi! Pritisk mora priti od spodaj.

Na teh sestankih in občnih zborih je treba resno razpravljati o vprašanjih povzdige strokovnega gibanja.

V večini krajev je še vedno večina delavstva izven strokovne organizacije. Med to delavstvo je treba iti! Med mase je treba iti! Sklicevati shode po tovarnah takoj po delu in tam razpravljati o vsem.

V tovarnah je težišče!
Neorganizirano delavstvo je treba vzbuditi!

Kot razredno-najbojevnejši element pokažimo v organizaciji, v tovarni, povsod svojo delavnost!

Tako bomo upostavili močno delavsko enotno gibanje v Sloveniji. Potem bo naša beseda veljala.

Potem bomo drugače razpravljali z buržuazijo.

Torej v mase!
Za enotnost!

Kolikor moči, toliko pravice.

Resničnost tega izreka občuti danes na sebi delavski razred bolj kot kdaj prej. Rudarjem v državnih rudnikih Bosne in Slovenije je državna direkcija vzela vse udobnosti in ob tej strašni draginji znižala plače. In vsi meščanski časopisi brez ozira na to, ali so vladni ali „opozicijski“, so pisali, da je država storila to le zato, „ker so s tem rudarji zadovoljni!“ Ali si moremo predstavljati večji cinizem? Rudarji, ki so že doslej komaj živodarili, so „zadovoljni“ s tem, da se jim vzame še to, kar so imeli. Rudarji v Velenju so „zadovoljni“ s tem, da delajo in dobijo plačo le za 4 do 5 dni v tednu.

Zakaj so „zadovoljni“ z umiranjem od gladi? Zaradi tega, ker v celi Bosni ni rudarske strokovne organizacije in ker se ta v Sloveniji šele obnavlja. In ker rudarji nimajo svoje močne strokovne zveze, niso mogli pokazati z edino uspešnim sredstvom — stavko —, da niso zadovoljni niti s prejšnjimi plačami, še manj pa s

V Angliji je v strokovnih organizacijah združen proletariati pribral velikansko zmago nad buržuazijo. Angleška buržuazija trepeče pred delavsko močjo. Jugoslovanski proletariati pa bica njegova razdrobljenost in neorganiziranost. Delavci, železničarji, rudarji, kovinarji, vsi proletarci Slovenije, stopajte v enotne strokovne organizacije, utrdite svojo proletarsko fronto in zmagali boste, kakor zmagujejo angleški sodrugi.

njihovim znižanjem in da zahtevajo višje plače in ugodnejše delovne pogoje.

Angleškimi rudarjem so hoteli podjetniki podaljšati 7 urnik in znižati plače. Angleški rudarji in angleško delavstvo ima svoje mogočne strokovne zveze, ki so bile sposobne dokazati, da s kapitalističnimi pogoji niso „zadovoljni“. In podjetniki ter vsa kapitalistična država se je umaknila pred rudarji.

Pri nas so dejali mnogi rudarji: volimo klerikalce, ker njihovih 21 poslancev bo lahko interveniralo za nas. Minule so volitve in 313 meščanskih poslancev je bilo izvoljenih v parlament in vsi ti številni poslanci, vse te „močne“ stranke so izposlovale delavstvu 3-4% davek, brezposelnost, draginjo, znižanje plač. Zakaj? Ker delavstvo nima svojih razredno-bojevni organizacij, ker je izgubilo vero v svojo moč in je svojo usodo zaupalo — sovražniku, ker se je zaneslo na — poslance.

Vzgledu rudarske državne direkcije so sledili privatni podjetniki. Lesna podjetja v Bosni so začela odpustčati delavstvo, češ da ne zmorejo več tako — visokih! — delavskih plač. Lesni delavci tam nimajo svoje organizacije in so klonili. Nato so se ojunali lesni podjetniki v Brodu na Savi. Lesni firmi „Slavonija“ in „Slavka“ sta tudi napovedali delavstvu znižanje plač. Toča tu ima delavstvo strokovno organizacijo in lesni delavci v Brodu na Savi so stopili v stavko.

In štirideset dni so stavkali lesni delavci v Brodu, štirideset dni je minulo brez dela in kruha, štirideset dni so gladovale delavske družine, štirideset dni so vztrajali v boju — in po štiridesetih dnevih stavke so zmagali delavci nad podjetniki s pomočjo svoje razredne strokovne organizacije.

Ti primeri nam dovolj jasno govore: Kolikor moči, toliko pravice! Ne prošnje, ne jokanje, ne pritoževanje, ne resolucije, ne poslanci, nič ne pomaga — delavec ima le toliko pravice, kolikor ima moči. Ta moč delavstva pa je edino-le v delavski razredno-bojevni organizaciji.

Zato gradimo organizacije!

Solidarnost kmetov in delavcev.

V današnji številki poročamo o zmagi lesnih delavcev v Brodu na Savi. Kako je strokovna organizacija vodila 40-dnevno, zmagovito stavko?

Takoj ob začetku stavke je odprla stavkarsko delavsko kuhinjo v „Delavskem domu“. Za kruh, mast in druge življenske potrebščine so zbrali delavci 6.500 Din.

Kmet je iz občin Podvinje in Brodski Varoš (kjer je pri nedavnih občinskih volitvah dobil vseh 12 mandatov delavsko-kmečki republikanski blok) so pa dali krompirja, zelja, moke, čebule. Vse to so dali kmetje, ki obsojajo radičevsko izdajstvo in so se združili z delavci. V podpori delavcem so se zlasti odlikovali kmetje iz najsiromašnejše vasi Gromačnik. Kmetje te vasi so dali: 152 kg pšenice, 95 kg graha, 65 kg krompirja, 44 kg krušne moke, 20 kg črnega česna.

In tako so zmagali brodski delavci v znamenju zveze kmetov in delavcev.

Ker je z današnjo številko Vaša naročnina potekla, prosimo, da jo po priloženi položnici izvolite obnoviti, da se Vaša lista

Neznosni davki morijo Slovenijo.

„Kljub svestransko in krepko napredujoči konsolidaciji naša država naravno še ni razpolagala z zadostnimi finančnimi sredstvi, da bi mogla izpolniti vse svoje najnujnejše naloge.“
Finančni delegat Savnik.

Torej iz teh razlogov je morala Slovenija v prvih petih mesecih plačati 90% več davkov, kot je bilo predvideno v samem beograjskem proračunu. Za „konsolidacijo države“ naj davčni uradi iztirjajo za nazaj še 76 milijonov Din! Te razloge navaja ljubljanska finančna delegacija, ki je v celi državi odnesla rekord v brezobzirnosti iztirjevanja davkov. Mi pa pravimo, da iztirjavajo v Sloveniji s takim veseljem težke davke iz siromašnega ljudstva zato, ker vidijo, da so slovenski davkoplačevalci vedno pripravljene dati zadnjo paro iz žepa, samo da jih pohvalijo v Beogradu, „da je v Sloveniji dober zrak“, kakor se je nekoč ironično izrazil finančni minister Stojadinovič. Kajti v drugih pokrajinah, zlasti v Srbiji je drugače. Srbija, ki je najbogatejša, plača sorazmerno najmanj davkov. Skoplje n. pr. živo trgovsko in prometno mesto ni nikdar plačalo niti vinarja davka na vojni dobiček. Na vladin pritisk je tamošnji davčni urad enostavno odgovoril, da v Skoplju sploh ni človeka, ki bi imel plačati ta davek.

V Sloveniji pa pritiska davčni vijak vedno huje, zato pa bo mogla država izpolniti „svoje najnujnejše naloge“. Za katere najnujnejše naloge pa grejo težki milijoni iz Slovenije? Kam pa gre davek na mizerne delavke plače? Kam pa gre davek od kmetov, ki morajo prodajati čisto svojo živino, da jim davčni urad ne javi rubežna?

Za socialno zaščito delavstva, za tisoče in tisoče brezposelnih, za zidavo delavskih stanovanj ne gre niti prebita para. Za povzdigo kmetijstva tudi ne. Niti v parlamentu odobrene in od vlade podpisane male vsote 500.000 Din za pomoč oškodovancem po vremenskih katastrofah prizadeti niso dobili.

Prebivalstvo v Sloveniji, pa ne samo delavsko, temveč tudi kmečko in obrtniško prihaja na *beraško palico* po krivdi te gospodarske politike, pod težo teh davkov, od katerih se ne vrne niti en dinar nazaj za interese onih, ki plačujejo te milijone. Delavec plačuje trojni davek državi, bolniški blagajni itd. — a za vse to dobi povsod mesto pomoči in zaščite — brco in če hočete ječo. Torej kam gre vse?

Vse težke milijone iz Slovenije sprejemajo kase v Beogradu, jih sprejemajo tisti, ki vlada — t. j. srbska gospoda, pa tudi ne srbsko delovno ljudstvo.

Centralizem, ki pri nas vlada, gospodarsko, politično in kulturno pritiska na nebrske pokrajine zato, da utrdi nadoblast srbske buržuazije. Ta nadoblast se pa opira predvsem na vojsko in policijsko-žandarjski aparat. In za to plačujemo tako težke davke. Srbska buržuazija si pa hoče na račun nebrskih narodnosti ustvariti tudi gospodarsko podlago za svojo nadvlado: zbrati v svojih rokah finančni in industrijski kapital. Za to romajo milijoni iz Slovenije. Vse gre dol, kakor teče tudi Sava izpod Triglava do Beograda.

Prepeluhov „Slov. Republikanec“ je nekdaj o teh rečeh mnogo pisal in udrihal po centralizmu — z jezikom, pa ne z iskreno voljo pomagati ljudstvu. Zakaj ne? Ker milijonarji so se še vedno brigali za delovno ljudstvo le toliko, kolikor so si mogli *samim sebi* pomagati na tihnikih delovnega ljudstva. Danes je „Slov. Republikanec“ utihnil in Prepeluh hvali v „Kmetiskem listu“ RR vlado, ki še bolj vneto iztirjava davke iz Slovenije, radičevci (podredniki srbijanskih radikalov) pa iz veselja nad temi davki kriče: „U Hrvatskoj dobro, u Slovenačkoj još bolje!“

Pa zakaj si vse to upajo gospodje? Zato, ker si gospoda misli: karkoli smo počenjali, vedno nam je delovno ljudstvo izreklo zaupnico.

Delovno ljudstvo si bo opomoglo le na ta način, da bo reklo:

Kmetje, delavci, obrtniki, združimo se! Mi hočemo postati na svoji zemlji svoji gospodarji v vseh ozirih!

II. internacionala proti „boljševizmu“.

Letošnji kongres II. internacionala je dokazal, da to ni nikaka socialistična internacionala, temveč da je „internationala“ nacionalistov.

Za to niso dokaz samo razprave kongresa o vojni, ampak še bolj diskusija o *nacionalnem in kolonialnem vprašanju*. Pri razpravi o kolonialnem vprašanju so se pokazala taka nasprotja med „socialisti“ poedinih narodov, da je bila nevarnost, da se kongres razbije. Zato so *kolonialno vprašanje v splošnem odložili na prihodnji kongres*.

Otto Bauer je hotel v komisiji za *vzhodna vprašanja* rešiti vsaj še nekaj internacionalnega socializma, pa je v prevelikem oziranju na desničarje tudi sam zabredel na desno.

Za njim so pa nastopili drugi „socialisti“ in ti so govorili jasno. Dan (ruski menjševik) je dejal, da mora kongres skleniti resolucijo, v kateri naj se pove, „da stojimo na strani Kitajcev, ampak ne na strani boljševizma, ki goni Kitajce naprej.“ To se pravi, mi smo

s Kitajci, dokler bodo le govorili o svobodi, ampak mi jim bomo odrekli tudi podporo v besedah, kakor hitro bodo stopili v odločilni boj proti imperializmu. — Še jasneje je pa govoril srbski „socialist“ Topalović.

Ta je dejal: „Kar se dogaja v Rusiji, je meščanska revolucija, v kateri so dobili kmetje zemljo in politično oblast, dočim je boljševizem tuje telo na močnem truplu kmečke Rusije. *Le s strmoglavljenjem boljševizma se more izpolniti geslo: „Iz vzhoda luč!“* — Torej g. Topalović, *vodja SSJ*, ne najde na internacionalnem kongresu nobene besede za obsodbo Cankovovega režima v Bolgariji, PP in Rr vlade v Jugoslaviji itd. — *njemu je glavna in prva stvar boj za strmoglavljenje boljševizma! Socialistični delavci, doklej se boste še dali zapeljivati takemu socialistu?!*

Vsi drugi govorniki, zlasti iz Poljske in Rumunije so govorili, da prihaja *vojna nevarnost — iz sovjetske Rusije!*

Ena tovarna - ena strokovna organizacija!

Ali hočemo še kaj pripomniti, kaj vse to pomeni? Ni potreba!

Vsak razredno-zaveden proletarec bo vedel, da to ni proletarska internacionala — ampak pomožna armada imperializma in šovinizma vladajočih narodov.

Leta 1914. je ta internacionala prvič pred vsem svetom vrgla rdeči prapor v blato. Leta 1925. se je praporju internacionalnega razrednega boja oficijelno in definitivno odrekla.

Zato za delavce ni več mesta v II. internacionali!

Mi smo z druge strani prav veseli, da je g. Topalović v Marseju tako odločno potegnil socialistično krinko s svojega obraza. Kajti nekateri delavci pri nas so hoteli popolnoma pozabiti temno preteklost II. internacionala in so mislili, da se bo treba na političnem polju zblizati s socialisti makar do politične enotnosti. Sedaj so pa socialisti sami tem delavcem poklicali v spomin, da izdajstvo I. internacionala leta 1914. ni edini in poslednji črni madež na njej. Topalović je posredno s svojim govorom vnovič dal zavednim proletarcom prepričanje, da so *samostojne revolucionarne proletarske stranke največja pridobitev delavstva po svetovni vojni*, pridobitev, ki je bojovni proletarij pod najtežjimi okolščami ne more in ne sme žrtvovati.

Delavci, povejte to Jermanu na Jesenicah in Krušiču v Trbovljah, ako vas bosta še hotela navduševati za enot-

no politično stranko, za združenje ognja z vodo! Delavci, povejte Arhu v Zagorju in njegovim tovarišem drugod, da se motijo, ako se hočejo v enotnih strokovnih organizacijah udeleževati s takimi idejami. Enotne strokovne organizacije ne bodo nobene agitacijske šole za SSJ, ampak enotne strokovne organizacije morajo služiti edino-le svojemu namenu, zbrati proletarij proti buržuaziji.

Trbovlje!

Trbovlje! — pravijo slovenski radikali in radičevci — bo parola bodočega volivnega boja!

Trbovlje! Delavstvo razume to parolo. Trbovlje! To pomeni 40 milijonov Din čistega dobička, izzetega iz 12.000 sužnjev-rudarjev pod zemljo. 40 milijonov čistih dinarjev pribitka v žepih dunajskih, demokratskih in klerikalnih kapitalistov, ki sedé v Trboveljski družbi. 40 milijonov Din, pri katerih bi bili radi udeležni še — radičevci, hrvaški kapital.

Trbovlje! To pomeni 1000 rudarjev-borcev v Franciji, 6 rudarjev na trboveljskem pokopališču, grob mučenika Fakina. Brenčič in Stroj in v mariborski kaznilnici.

Trbovlje! To pomeni vlado gerentskega sveta proti volji 4000 rudarjev. Teror združenih meščanskih strank nad delavstvom.

Trbovlje! To pomeni izročitev rudarskih bratovskih skladnic Trboveljski družbi. Žerjav je ta načrt izdelal, Rr vlada ga izvaja.

Trbovlje! To pomeni znižanje plač rudarjem v Velenju i. dr.

Pomeni skratka — buržuazno politično in socialno reakcijo proti delavstvu.

Delavstvo se zopet prebuja in bo sprejelo bojno parolo: Trbovlje! To se pravi, da bo sklenilo svoje vrste proti vsem meščanskim strankam, da se bo formiralo kot en razred v eno razredno fronto — proti buržuaziji.

Dva politična procesa v Ljubljani.

Jasen dokaz za politično „svobodo“ pod RR vlado je to, da se vrši pod njo 9. t. m. že drugi politični proces in 14. t. m. tretji — proti delavcem. (Prvi je bil — obsodba mladega delavca na dve leti težke ječe.) 9. t. m. so imeli razpravo sodrugi: Kobler, Kordič in Wolf; sodrugi, ki so že od marca v preiskovalnem zaporu radi „Rdeče Pomoči“, imajo sicer že dolgo obtožnico, a procesa še ni. Tako čakajo sodrugi že sedmi mesec v zaporu na razpravo! O procesu z dne 9. t. m. bomo obširno poročali v prihodnji številki.

V. I. U.:

Socializem in pravica narodov do samoodločbe.

(Konec.)

5. Marksizem in proudhonizem⁵ v nacionalnem vprašanju.

V nasprotju z malomeščanskimi demokrati je Marx videl izključno v vseh demokratičnih zahtevah ne absolutna, ampak zgodovinski izraz boja ljudskih množic proti fevdalizmu, boja, ki ga je tedaj vodila buržuazija. Med temi zahtevami ni niti ene, ki ne bi mogla služiti in ni služila pod gotovimi okolščinami kot orodje za mamljenje delavstva s strani buržuazije. V osnovi je teoretično netočno izdvajati v tem odnošaju eno iz zahtev politične demokracije, namreč samoodločbo narodov, in jo postavljati proti ostalim zahtevam. V praksi more proletarij ohraniti svojo samostojnost le, ako podrejuje svojemu revolucionarnemu boju proti buržuaziji svoj boj za vse demokratične zahteve, ne izključujoč niti republike.

⁵ Proudhon (izgovori: Prudón) (živel od 1. 1809 do 1. 1865) je bil ideolog francoškega malomeščanstva in eden glavnih teoretikov anarhizma. On je bil sicer proti kapitalizmu, a za izhod iz kapitalizma je predlagal utopičen (neurešničljiv) sistem, na podlagi katerega bi bila organizirana človeška družba na načelih vzajemnosti (mutualizma) potom organizacije svobodnega kredita in menjalnih bank. Poveljeval je gospodarstvo v malem. Njegova popolnoma napačna osnova naziranja o družbi so morala nujno roditi tudi njegove zmotne v političnem pogledu. Marx je vedil neizprosno boj proti njegovim zmotam.

Z druge strani je nasproti proudhonizem, ki so „zanikavali“ nacionalno vprašanje „v imenu socialne revolucije“, Marx videl predvsem interese razrednega boja proletariata v naprednih deželah in zato je v prvo vrsto postavljaj osnovno načelo internacionalizma in socializma: ne more biti svoboden oni narod, ki zatira druge narode. In prav s stališča interesov revolucionarnega gibanja nemških delavcev je Marx zahteval 1848. leta, da bi zmogovita demokracija Nemčije proglasila in udeležila svobodo narodov, ki so jih zatirali Nemci. Ravno s stališča revolucionarnega boja angleških delavcev je Marx zahteval 1869. leta odcepitev Irske od Anglije, pri čemer je dodal: „pa makar prišlo po odcepitvi do federacije“. Le s tem, da je tako postavil zahtevo, je Marx dejansko vzgajal angleške delavce v internacionalnem duhu. Samo tako je mogel postaviti revolucionarno rešitev dane zgodovinske naloge nasproti oportunistom in meščanskemu reformizmu, ki dotlej po pol stoletju ni izvedel irske „reformne“. Le tako je mogel Marx — nasproti zagovornikom kapitala, ki so kričali o utopičnosti in neuresničljivosti svobode odvajanja malih narodov in o progresivnosti ne samo gospodarske, ampak tudi politične koncentracije — braniti progresivnost te koncentracije, ali ne imperialistične, ne na nasilni podlagi, ampak na podlagi svobodne zveze proletarcev vsega sveta. Samo tako je mogel Marx postaviti nasproti besednemu in često licemernemu priznavanju enakopravnosti in samoodločbe narodov — revolucionarno delavnost množic *tudi* na polju rešitve nacionalnih vprašanj.

6. Trije tipi dežel v odnošaju napram samoodločbi narodov.

V tem oziru je treba razlikovati tri glavne tipe dežel:

1. Napredne kapitalistične dežele zapadne Evrope in Združene ameriške države. Buržuazno-

napredna nacionalna gibanja so tu že davno končana. Vsak teh „velikih“ narodov zatira tuje narode v kolonijah in v notranjosti države same. Naloge proletariata gospodujočih narodov so tu isto take, kakršne so bile v 19. stoletju v Angliji z ozirom na Irsko.

2. Vzhod Evrope: Avstrija, Balkan in zlasti Rusija. Tu je namreč 20. stoletje posebno razvilo meščansko-demokratska nacionalna gibanja in poostrilo nacionalni boj. Naloge proletariata teh dežel — tako v stvari dovršitve njih meščansko-demokratske preobrazbe, kot z ozirom na pomoč socializmu drugih dežel — se ne morejo izvršiti brez obrambe pravice narodov do samoodločbe. Posebno težka in posebno važna je tu naloga združenja razrednega boja delavcev zatirajočih in zatiranih narodov.

3. Polkolonialne dežele, kakor so Kitajska, Perzija, Turčija, in vse kolonije s 1000 milijoni prebivalstva. Tu se meščansko-demokratska gibanja deloma jedva pričenjajo, deloma še daleč niso končana. Socialisti morajo ne samo zahtevati brezpogojno, brezodkupno in neodložno osvobojenje kolonij, — a ta zahteva v svojem političnem izrazu ne pomeni nič drugega kot priznanje pravice do samoodločbe; socialisti morajo najodločneje podpirati najrevolucionarnejše elemente meščansko-demokratskih nacionalno-osvobodilnih gibanj v teh deželah in pomagati k njihovemu vstajenju, — a v slučaju njih revolucionarne vojne — podpirati jih *proti* zatirajočim imperialističnim državam.

(Napisal v 2. številki „Vorbote“, aprila 1916. l.)

⁶ Pomniti je treba, da je ta razprava pisana leta 1916., odkar je že raspadla Avstro-Ogrska in ruska caristična monarhija. Ruski proletarij je tu naštetih naloge že izvršil s tem, da je dal svobodo vsakemu narodu.

Internacionalni pregled.

Dva strokovna kongresa v Franciji.

Rdeče strokovne zveze so najprej sklicale svoj kongres v Bordeaux (Bordó). Reformisti so sklicali svojega v Parizu. Nato so tudi rdeče strok. zveze sklicale svoj kongres v Parizu. Nato so reformisti (= CGT = Confédération Générale du Travail = splošna delavska konfederacija) sklicali svoj kongres za nekoliko dni poprej. Nato so tudi rdeče strokovne zveze (= CGTU = Confédération Générale du Travail Unitaire = splošna zvezna delavska konfederacija) sklicale svoj kongres za isti dan. In tako se vršita oba kongresa v Parizu ob istih dnevih.

CGTU je predlagala reformistom, da se vrši na koncu obeh kongresov kongres strokovnega zedinjenja, na katerem bi razpravljali tudi o vprašanju mezd, osemurnega delavnika, inozemskega delavstva, maroške vojne in enotnosti strok. organizacij.

Reformisti so pa ta predlog zedinjenja odklonili in so dejali, da bodo ob 30-letnici francoskega strok. gibanja rajši proslavljali razkol kot enotnost.

In vršila sta se dva ločena strokovna kongresa, kljub temu, da delavstvo s stisnjenimi pestmi pričakuje enotnosti, da bi se skupno borilo proti buržuaziji, da bi napravila konec finančni politiki sedanje vlade, da bi zamašilo žrela maroških topov.

CGTU je pristala na vse: Enotnost od zgoraj in spodaj, brez pogojev, le da pride do enotnosti. Reformisti pa so delali in delajo proti temu.

Niso nam še znana točna poročila o poteku obeh kongresov, vendar lahko rečemo, da bo prišlo do enotnosti proti volji reformističnih generalov.

Zedinjenje rudarjev v Nemčiji.

V Nemčiji so napravili prve praktične korake za strokovno zedinjenje rudarji. Rdeča strokovna premogarska zveza je na svojem kongresu 16. avg. v Essen sklenila, da izvede zedinjenje z drugo rudarsko organizacijo. Nato so sledila pogajanja, ki so dovedla 25. avg. do konference zedinjenja. Na tej konferenci se je sklenil prestop članov rdeče premogarske unije v „zvezo rudarjev“ do 19. sept. pri popolni enakopravnosti vseh članov.

Francosko-belgijska strokovna delegacija o sovjetski uniji.

Francosko-belgijska strokovna delegacija, ki je obstajala iz 11 funkcionarjev francoskega in belgijskega reformističnega strokovnega gibanja je izročila od vseh članov delegacije podpisano deklaracijo Tomskemu, predsedniku vseruskega strokovnega sveta. Iz njene deklaracije navajamo le nekaj najbistvenjših točk. Med drugim se pravi:

„Francosko-belgijska strokovna delegacija je končala svoje potovanje. Obiskala je več republik sovjetske unije. Povsod je bilo bratsko in navdušeno sprejeta.

Ugotovili smo, da sloni sestav strokovnih organizacij v sovjetskih republikah na logično-premišljenih in pravičnih osnovah. Množica strokovnih članov odloča o svoji lastni usodi, daje sama smer strokovnemu gibanju in rešuje sama vsa vprašanja strokovnega gibanja.

Različne strokovne organizacije, ki smo jih obiskali, uporabljajo delovne metode, katere bi bilo zelo želeli tudi v večini organizacij naših dežel. Povsod je najlepši red.“

„Čprav ste z nezadostnim razvojem železniškega omrežja zvezani na rokah in nogah, čeprav ste žrtve nasilnosti svetovnega kapitala, ste izvršili čudo in upostavili uspešno svojo nacionalno industrijo kljub državljanski vojni in blokadi.

Imamo vtis, da bi morali posvetiti največ svojega truda industrializiranju poljedelstva ...

„Kako naj se po ogledu vaših strokovnih in socialnih naprav ne bi borili z večjo odločnostjo za strokovno enotnost po vsem svetu.

To je najvažnejše vprašanje za nas. Mi ne moremo več deliti odgovornosti z onimi, ki počenjajo veliki zločim razkolniške politike. Napake so bile na obeh straneh. In storile se bodo še večje napake, če sovraštvo proti imperializmu ne bo obnovilo enotnosti vseh proletarcev. Razdori, žalitve, vsakdanji napadi morajo

prenehati. To zahteva enotnost delavske fronte.

Upamo, da morajo ogromno važnost te stvari razumeti predvsem oni sodrugi, ki so strmoglavili kapitalistični režim. Zato upamo, da nas boste razumeli.

Enotnost zahteva dolgotrajnega organizacijskega dela, velikih naporov ... Mi si moramo podati roke in najti skupen minimalni program, mi moramo doseči skupni cilj: svetovno osvobojenje, uničenje kapitalizma, triumf vsemogočnega dela.

Jutri bomo delali vsi mi na tej lepi in idealni stvari. Jutri bomo postali v svojih deželah apostoli resnične in končno veljavne enotnosti.

Ruski sodrugi! Pomagajte nam z vsemi svojimi močmi, iz vsega srca, v duhu velike potrpežljivosti! In gorje onim, ki bodo skušali zapreti pot k enotnosti. Zgodovina delavskega gibanja jih bo popolnoma obsodila, potem ko bomo pomedli z njimi potom enega enotnega gibanja.

Živela delavska Rusija!

Živelo vsemogočno delo!

Živelo osvobojenje svetovnega proletariata!

Razdelitev državnih izdatkov v sovjetski uniji.

Izdatki za vojsko in mornarico so znašali v caristični Rusiji 850 milijonov rubljev letno, za rdečo armado pa 420 milijonov.

Izdatki za poljedelstvo so znašali pod carizmom 4%, sedaj pa 9%.

Izdatki za kulturno-socialne zadeve so znašali pod carizmom 6%, sedaj pa 11%.

Izdatki za povzdigo industrije so znašali pod carizmom 1%, sedaj pa 7%.

Izdatki za promet so znašali pod carizmom 30%, sedaj pa 38%.

Tako so delavci znižali izdatke za vojsko in take stvari, dočim dajejo več

Razširite „Delavsko-kmečki list“ med člane strokovnih organizacij!

za zaščito delavstva, za kmetijstvo in industrijo. Izdatki za vojsko bi bili še manjši, ako ne bi morali skrbeti za svojo varnost pred še vedno jih obdajajočim blokom kapitalističnih držav.

Posledice Dawesovega načrta za angleško delavstvo.

Tajnik angleške rudarske zveze Cook je na nekem zborovanju o posledicah Dawesovega načrta za Anglijo in za angleško delavstvo rekel: „Nam je prinesel Dawesov načrt en in četrt milijona brezposelnih, 500 zaprtih rudnikov in 200 do 300 tisoč nezaposlenih rudarjev.“ Cook je energično zastopal revizijo Dawesovega načrta.

Stavka ameriških rudarjev.

200.000 ameriških rudarjev se nahaja že 10 dni v stavki.

V Angliji se nadaljuje stavka mornarjev.

Na Češkem stoje pred stavko rudarji.

Mednarodni kongres lesnih delavcev v Bruslju.

Letos od 20. do 22. julija se je vršil kongres Mednarodne (Internacionalne) unije lesnih delavcev v Bruslju, kjer je bilo zastopanih 40 delegatov iz 14 dežel.

Kolikor vidimo iz poročila, da se kongres ni bavil s vprašanjem položaja lesnih delavcev, temveč se je v diskuziji kričalo na vsa usta proti komunistom in njihovemu delovanju po celicah strokovnih organizacij. Mnogi pa se jezijo na francoske lesne delavce, kjer so od 23.000 članov izgubili 18.000 tako, da štejejo danes samo 5000, seve da tukaj obdolužejo komuniste, kateri so njim odtrgali 18.000 članov, vendar pa nočejo priznati, da njim delavstvo obrača hrbet v sled antiproletarske politike, katero vodi MULD, katera je včlanjena v Mednarodno zvezo strokovnih organizacij v Amsterdamu.

Obsodili so tovariša Gossipa (Anglija), člana izvršnega odbora MULD, kateri je s tem zakrivil, ker je kot član izvršnega odbora potoval v Rusijo in Francosko in z njimi stopil v stik.

Na kongresu je Gossip s nekaterimi delegati predlagal za sprejem ruskih zvez v unijo, razume se, da je bil ta predlog

takoj zavržen in Gossip proglašen kot — boljševik in je bil tudi izključen iz izvršnega odbora.

Upamo, da se tudi vsi lesni delavci v Sloveniji ne bodo strinjali s takim kongresom in vsami onimi, kateri mu pojo slavo, n. pr. kakor „Lesni delavec“.

Proces proti komunistični centrali Nemčije.

V Leipzigu se je pričel 1. septembra velik proces proti centrali komunistične centralne Nemčije. Glavni obtoženci so: pisatelj Maslow in Ruth Fischer (člana strankinega centralnega odbora), berlinski mestni poslanec Grylewicz, strankin nameščenec Pfeiffer, urednik „Rdečega prapoja“ Schuhmacher, strokovni tajnik Redetzki in kovinar Schlecht. Obtoženi so velezdaje, češ, da so l. 1923. pripravljali revolucijo v Nemčiji in ustanavljali obožene proletarske stotnije.

Hindenburgova monarhistična reakcija se zama trudi, da na ta način stre revolucionarno gibanje v Nemčiji.

O poteku in izidu procesa bomo poročali.

Pismo komunistične internacionale svoji nemški sekciji.

Komunistična internacionala je poslala nemški stranki obširno pismo, ki je izšlo v vseh glavnih strankinih glasilih in s katerim se peča tudi meščansko časopisje.

Pismo pozivlja stranko predvsem, da naj vrši pozitivno delo v delavskih množicah in da naj usmeri svojo politiko in taktiko v tej smeri, da bo gnala socialistične delavce na levo. V zadnjem času je še vedno prišlo do spopadov in pobojev med socialdemokrati in komunisti, kar samo ovira razvoj socialističnih delavcev na levo.

Stranka naj upošteva novo usmerjenje nemške buržuazije napram Angliji in Fran-

ciji in mora skrbeti za to, da Nemčija ne bo postala vojno torišče francoskih in angleških imperialistov — proti sovjetski Rusiji. To pa more preprečiti le na ta način, da se približa delavskim masam.

Pismo nadalje opozarja stranko na dejstvo, da se je zelo zmanjšal vpliv komunistov v strokovnem gibanju radi njihovega nezadostnega pozitivnega dela v strokovnih organizacijah. Stranka mora biti gibčna in mora podvzeti vse, da ukorenini vpliv v obratih in strokovnih organizacijah. Komunisti morajo delati v vseh organizacijah tudi nasprotno mislečih delavcev.

Centralni odbor stranke je izjavil, da se strinja s temi navodili in da bo nastopal proti vsaki politiki, ki gre namenoma ali nenamenoma za tem, da loči stranko od nas. V tem smislu se bo izpremenil politični kurz nemške stranke. Vodstvo stranke je prevzel Thaelmann, hamburški delavec in komunistični kandidat za zadnje predsedniške volitve v Nemčiji.

Štrajk francoskih bančnih nameščencev.

Štrajk traja že nad en mesec. 1. septembra so sporočili bankirji svoje pogoje za zopetni pričetek dela. Med temi pogoji so sledeče točke: nikogar se ne bo odpustilo radi stavke razen če ni kdo izvršil „službenih prestopkov“. Plača za avgust (ko je trajala stavka) da bankirji ne morejo dati. Pristanejo pa na zvišanje plač za 25—45%, če stopijo bančni nameščenci takoj z 2. septembrom zopet v delo.

Bančni nameščenci so odklonili pogoje in so sklenili stavkati dalje.

Nemški železničarji proti vojni.

Na kongresu nemških strokovnih organizacij je bil enoglasno sprejet predlog železničarske organizacije iz Badena, po katerem so dolžne vse strokovne organizacije, da v slučaju vojnega izbruha z vsemi sredstvi preprečijo transport vojnega materiala in vojske. Za najbližjo nalogo vseh strokovnih organizacij je kongres proglasil to, da se vse zveze bore najodločneje in neizprosno za osemurni delavnik in za zvišanje plač.

Boj za Solun.

V zadnjem času se vedno bolj poostruje nasprotje med Jugoslavijo in Grčijo. Meščanski časopisi hočejo seveda — kot vedno — celo stvar ogrniti v lep plašč. Beremo vesti o oboževanju Grčije, balkanskem garancijskem paktu itd. Kaj pomeni vse to? Vse te vesti krožijo o vprašanju, katera balkanska država bo obvladala veliko pristanišče Solun. Beograjska vlada išče najkrajšo in najboljšo pot na morje. Sušak je majhen, zveza z njim ne prav ugodna. Dalmašinska pristanišča ne morejo biti dobra in zanesljiva trgovska pristanišča za Srbijo. Jugoslavija je „zmagovalka“ po svetovni vojni, ob morju se razteza njeno ozemlje in vendar nima niti ene dobre zveze z morjem, slabotna je njena mornarica. Velik del Makedonije je srbska buržuazija pridobila, a Solun je ostal grški. Odrezana je njena pot na morje. Solunsko zaledje je odrezano po carinskih mejah, Solun kot grško pristanišče vzpričo tega lahko izgubi svojo prejšnjo veljavo v Egejskem morju, kot jo je na Jadranskem morju Trst, ko se je odrezalo tržaško zaledje. 160.000 prebivalcev ima Solun. Večina prebivalstva je španjolska, ozadje je makedonsko. Vojaška grška Pangalosova vlada je začela neusmiljeno zatirati tuje narodnosti v namenu, da postane Solun res grški. In to ustvarja odporno gibanje proti grškemu imperializmu. Na strani meje pa preži Jugoslavija, ki prav ta čas zahteva internacionaliziranje železnice do Soluna in prosto luko za Jugoslavijo v Solun. Pangalosova vlada gre pa ravno s svojo politiko zatiranja negrških narodnosti na roko imperializmu srbske buržuazije. In tako se vedno bolj poostruje spor okrog Soluna. Le v okvirju balkanske federacije se da pravilno rešiti solunsko vprašanje. Solun bi moral biti prosto, svobodno pristanišče za vse države Balkana, s tem bi niti ne bila gospodarsko oškodovana Grčija, Solun bi so pa neverjetno dvignil. Dokler pa ostane nerešeno vprašanje Makedonije in Tracije, ter agrarno vprašanje, dokler bodo prevladovali imperialistični interesi poedinih balkanskih buržuazij, toliko časa je usoda Balkancev v boju vseh proti vsem. Edino delovno ljudstvo Grčije, Jugoslavije in Bolgarije more preprečiti grozečo novo balkansko vojno.

Rr sporazum in nacionalno vprašanje v Jugoslaviji.

Politično življenje Jugoslavije se razvija od njenega nastanka dalje v znamenju nacionalnih bojev. Niti v eni drugi državi (razen Rumunije) niso nacionalni boji zavzeli takega razmaha, niso toliko napolnili delo vseh političnih strank kakor ravno v Jugoslaviji. Nacionalno vprašanje je pri nas poleg socialnega vprašanja najbolj peče in zahteva svoje rešitve, ki je vladajoče stranke niso mogle in ne bodo mogle dati.

„Sporazum“ med radikali in radicevci je gotovo dejstvo. Za enkrat zanjima nas to, ali je ta sporazum kaj pripomogel k rešitvi nacionalnega vprašanja. Odgovor na to vprašanje je zelo lahak, ako poznamo *bistvo* nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji.

Predvsem je *bistvo* nacionalnega vprašanja vsepovsodi, kjer se ono pojavi, v *gospodarskem, političnem in kulturnem zatiranju* enega naroda s strani drugega, ki vlada v dotični državi. To zatiranje s strani vladajočega razreda gospodujočega naroda povzroča neizogibno nezadovoljstvo in odporno gibanje s strani širokih množic zatiranega naroda, ki zahteva nacionalno svobodo in samostojnost. Pravi nosilci gibanja so torej najširši sloji naroda. V državi, kjer ni nacionalnega zatiranja, tudi ni nacionalnega vprašanja. Brezdvomno vlada v vseh meščanskih državah gospodarsko, politično in kulturno zatiranje enega razreda (enega dela naroda) po drugem, ali to je čisto *razredno*, socialno in ne nacionalno zatiranje.

To je *bistvo nacionalnega vprašanja v splošnem*. Kako stoji danes s tem vprašanjem v Jugoslaviji? Kdo tu koga zatira? V čem obstoji zatiranje? Kdo se bori proti zatiranju?

Prvo: Kdo zatira, kdo vlada nad drugimi? V Jugoslaviji živi več naro-

dov, ki se čutijo sposobne, da žive samostojno nacionalno in državno življenje. Državna oblast pa se nahaja v resnici popolnoma v rokah srbske buržuazije. Vso oblast na vseh poljih izvaja ona. Ta njena nadoblast se formalno naslanja na centralistično vidovdanske ustave. V Jugoslaviji je torej nadvlada v rokah izključno srbske buržuazije.

Drugo: Hrvati, Slovenci, Makedonci i. dr. čutijo vedno bolj na vseh poljih nadvlado srbske buržuazije.

Tretje: Slovenci, Hrvati, Makedonci itd. gotovo niso zatirani na enak način in v enaki meri. Hrvatska in slovenska buržuazija sta n. pr. zatirani v toliko, kolikor so prisiljene bojevati konkurenški boj s srbsko buržuazijo, ki ima vso oblast in vse predprave, dočim jih te nimajo. V tem konkurenčnem boju je brezdvomno položaj hrvatske in slovenske buržuazije mnogo težji, ker nimata nikake politične oblasti, čeprav sta gospodarsko bolj razviti od srbske buržuazije. Odtod težnja slovenske in hrvatske buržuazije po samostojnosti. A nekateri, predvsem socialisti, pravijo na to, da je bistvo nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji v konkurenčnem boju poedinih buržuazij, da je torej nacionalno vprašanje zadeva buržuazije in da delavstvo prav nič ne briga, da bo izgubilo s površja to nacionalno vprašanje, čim se bodo buržuazije „sporazumele“.

To stališče je popolnoma napačno. Nacionalno vprašanje v Jugoslaviji je raztegnjeno daleč preko sfer buržuaznih interesov in vsega interese širokih ljudskih množic. Nacionalno zatiranje sega daleč čez meje konkurenčnega boja buržuazij in sega globoko v množice zapostavljenih narodov. Nadoblast srbske buržuazije ogroža najbistvenejše interese kmetov in delavcev in ovira rešitev cele vrste gospodarskih, političnih in kulturnih vprašanj, ki se tičejo kmetov in delavcev. Z ozirom na to, da tvorijo ogromno večino hrvaškega in slovenskega prebivalstva kmetje, je nacionalno vprašanje pri nas v glavnem takozvano kmečko vprašanje. In kmečke množice, kmečke zahteve izpolnjujejo glavno vsebino nacionalnih bojev.

A kaj so storili radičevski voditelji s svojim „sporazumom“ z radikali? Radikali so ohranili nadvlado srbske buržuazije in povabili radičevce, da to nadvlado podpro. Radikali so prisilili radičevce na kolena in jih naglali do tega, da so polizali vse ono, kar so prej opljuvali in za vse to so jim dali še nekaj zaušnic. V tem obstoji ves ta slavni „sporazum“. Prejšnja čisto srbijanska PP vlada je vzbujala vedno večje ogorčenje med Nesrbi. Radičevci so sedaj podprli ta režim. In tako predstavlja Rr. „sporazum“ največji trijumf srbske buržuazije in popolen polom radičevščine.

Nacionalno vprašanje se torej s tem ni niti malo približalo svoji rešitvi. Nerešene in neizpolnjene so ostale vse zahteve slovenskih, hrvaških in drugih kmetov in delavcev. Nerešena so ostala vsa druga vprašanja. Rešitev nacionalnega vprašanja je popolnoma druga. Ne politika buržuazije, ampak revolucionaren boj zatiranih narodov, kmetov in delavcev bo rešil nacionalno vprašanje. Tega se morajo zavedati predvsem kmetje po kapitulaciji Radičeve stranke. Iz tega lahko jasno, na dlani vidijo, da jih bo vsako meščansko vodstvo v odločilnem trenutku izdalo. Pri nas sicer SLS še vedno na vsa usta kriči, da ona na tak sporazum ne gre, a v resnici je šel strankin načelnik dr. Korosec tja daleč v Francijo za Pašičem, da se pogaja z njim za hrbtom svojih volilcev, za hrbtom Slovencev. To je podobna vloga, kot so jo igrali radičevci pri sklepanju „sporazuma“: na zunaj so vpili za hrvaško samostojnost, a za hrbtom je nekaj prodanih voditeljev sklenilo umazano kupčijo.

Nacionalno vprašanje se tiče nas — kmetov in delavcev. Zato ga moremo edino mi rešiti. Rešili ga pa bomo le, ako se bomo strnili v organizirano bojno armado.

Lenin in strokovno gibanje.

Perioda ruskega delavskega gibanja — od 1. 1908. do 1914. se da deliti na dva oddelka. Do 1. 1912. doba najostrejša

reakcije. Od 1. 1912. do 1914. pa je nastopila industrijska konjunktura in povzdiga delavskega gibanja. S prvo periodo se ne bomo pečali, ker je ostala podobna dobi pred revolucijo 1905, o kateri smo zadnjič govorili. Rajši se bomo natančneje ozirli na zadnja leta ruskega delavskega gibanja in na ona teoretična in praktična vprašanja, ki so s to dobo zvezana.

Od 1. 1917. so ruske strokovne organizacije neverjetno hitro naraščale. Rusija, ki je štela pred revolucijo le malo strokovnih zvez, je imela po tri in pol mesecih že poldrug milijon strokovno organiziranih članov. Na tretji strokovni konferenci (20 do 28. junija 1917) je prišlo do ostrih bojev med menjševiki in boljševiki. Z ozirom na nove razmere, na napredujočo revolucijo, so vzgorele z novo silo stare razlike. Na tej konferenci so dobili večino še menjševiki.

V tem času, ko je en dogodek prehitel drugega, je napisal Lenin dva članka o strokovnem vprašanju, posvečena predvsem poljedelskim delavcem. Ta članka nista v nobeni zvezi s tedanjo strokovno konferenco, temveč s kmečko revolucijo. Lenin je pisal:

Sodrug!

Širite po delavnicah in tovarnah misel o potrebi zedinjenja strokovnega gibanja cele Jugoslavije na podlagi razrednega boja in proletarske demokracije!

„Osnova stranke in najvišji nauk strokovnega gibanja mora biti, ne se zanašati na „državo“, temveč na moč svojega razreda. Država je organizacija vladajočega razreda. Ne veruj obljubam, zaupaj le strnjivosti in spoznanju svojega razreda.“

Če se je pečal Lenin s strokovnim vprašanjem, ni nikdar gledal na strokovno gibanje kot na pojav, ki je ločen od splošnega političnega položaja. On je vedno smatral strokovne zveze kot organiziran del delavskega gibanja, kot del kolesja v mehanizmu splošnega socialnega, t. j. političnega boja.

Na junjski konferenci so bili v strokovno centralo večinoma izvoljeni menjševiki, a zato niso boljševiki niti trenutek pomislili, da bi razbijali strokovno gibanje, temveč so šli na delo za osvojitve poedinih strokovnih zvez, kar se jim je tudi kmalu posrečilo.

Prišla je zmagovita oktobrska revolucija. Kmalu po oktobrski revoluciji se je pojavila v boljševiški stranki močna struja, ki je zastopala stališče, da so strokovne organizacije preživele, ker so nastale na podlagi kapitalističnih razmer in so postale brezsmiselne z zmago proletariata; na njihovo mesto da morajo stopiti obratni sveti. V tem oziru so bila nejasna mišljenja v strokovnem gibanju samem.

Lenin je jasno povedal svoje naziranje napram tej struji, ko je prišlo na dnevni red strankinega kongresa strokovno vprašanje. S prevzetjem politične oblasti po proletariatu nastane vprašanje podržavljenja strokovnih organizacij.

(Konec prihodnjič.)

Mi in gospodarske organizacije.

(Glas iz Jesenic.)

Dopustite, da tudi mi spregovorimo v našem listu nekaj besed o našem razmerju napram konsumnemu društvu.

S strokovnimi organizacijami so močno spojene gospodarske organizacije, ki bi morale igrati zlasti veliko vlogo pri mezdni gibanjih kakor tudi v splošnem delavskem gibanju.

Pri nas v Sloveniji pa danes žal gospodarske organizacije ne počivajo na marksistični podlagi in se ne naslanjajo na razredni boj proletariata, še manj pa seveda ta boj podpirajo. Te gospodarske organizacije hodijo neko posebno svojo pot in jih vodijo elementi, ki bi mnogo več koristili delavstvu, ako bi sploh zapustili delavske vrste in šli med

buržuazijo, kamor jih vleče žep in srce. Zakaj je tako?

Mi sami nismo polagali na gospodarsko gibanje skoro nobene važnosti, katero bi morali že z ozirom na to, da je v teh gospodarskih organizacijah na tisoče naših pristašev. Nas je premalo zanimalo bogastvo, katerega nosijo delavci in kmetje v to organizacijo. In mi kljub vsemu temu nismo imeli nobene kontrole nad poslovanjem konsumnega društva. Še več! S tem denarjem, ki so ga nosili naši ljudje v konsume, so konumarji udarjali proti nam in podpirali ter še danes podpirajo reformistično gibanje, ki v praksi ne mara niti slišati o razrednem boju. S tem našim denarjem so bogateli poedinci, s tem našim denarjem so imeli nekateri redne mesečne plače v znesku nad 7000 Din in z našim denarjem se je koncem leta tej konsumarski aristokraciji delilo visoke nagrade. Denarja za delavske akcije pa ni bilo in ga ni!

V zadnjem času opažamo oživljeno delovanje konsumov in obiskuje nas zopet — Anton Kristan, ki nas doslej ni poznal, ker je sam zase rešil socialno vprašanje v znamenju ministerializma. Pa nam pravijo, kaj bodo vse zidali in postavljali, da naj mi zbiramo denar za vse to, vodili in spravljali denar bodo pa že sami brez nas.

Pri nas, na Savi in Jesenicah imamo mi faktično večino v gospodarski organizaciji. A to se ne vidi v vodstvu. Mi smo odločno proti izstopanju iz gospodarskih organizacij, ampak vse naše delo v celi Sloveniji in ne samo v posameznih krajih mora biti usmerjeno v tem smislu, da pridemo do besede in veljave v njih, da iztrebimo iz njih gnjilobo in jih ohranimo delavskemu razredu.

Mi pozdravljamo to, da se je naš list začel pečati s tem vprašanjem. Toda samo pisanje in besede ne bo nič pomagalo, če ne bo sledilo smotreno, organizirano delo.

Dopisi.

Spoznanje.

Kot noč temna, obema pretaka kot noč strašna po žilah se kri. je doba suženjstva. S silo, krivico Strašna je zdaj dobil je pravico, a ne tako, od nad da suženj pokorn je obajšana vsaj. sočlovek mu je. Suženjstva le noč je, Bratje, do spoznanja! strah gorje in beda, Dovolj suženjskega ki dušo, um, srce, je že spanja, njega telo — razjeda. življenja, muk in trpljenja. Gospodi zlati dan je, ljenja. razkošje, veselje, Suženjstva se otmemo, sreča, svobodo uživati pri ki suženjev le prezir čenemo. se večja. tedaj, ko združimo se Oba sva rojena. kmeti-sužnji-delavci. oba sva dojena, Pavel.

Op.: To pesem nam je poslal mlad tovarniški delavec.

Po tej poti naprej.

V neki tovarni je bilo delavsko zborovanje. Govoril je ta in oni o organizaciji, o proletariatu, o reakciji, o zmagi ruskih delavcev in kmetov.

Pa je vstal navaden delavec in je spregovoril:

Močna je bila strokovna organizacija v naši tovarni. In vse smo dosegli. Potem je pa organizacija upadla. In kaj veljamo danes? Ali smo mi kaj?

Tišina.

Še enkrat vas vprašam: Ali smo kaj?

Vsi molče...

Vsi ste tiho. Nihče ne odgovori. Kajti vsi čutite, da nismo nič.

Nič nismo danes. Pa zakaj nismo nič?

Ker smo drug proti drugemu.

Pa zakaj smo drug proti drugemu?

Ker nismo ene misli.

Pa zakaj nismo ene misli?

Ker nimamo ene poti.

Pa zakaj nimamo ene poti? Ker nismo

toliko vredni, da bi si jo ustvarili, in čakamo, da nam jo nekdo prinese in nas odreši.

Ta delavec je dokončal svojo besedo.

Tedaj je vstal drugi in je dejal: Mi

imamo pot. Pa nismo hodili po njej. Pot,

po kateri moramo iti, je pot razrednega

boja in proletarske solidarnosti. Ne za-

našajmo se na voditelje! Pojdimo vsi v organizacijo in zadnjega delavca v tovarni moramo organizirati. Vsak organizirani mora dopovedati še neorganiziranemu, da trpijo vsi ravno radi neorganiziranih. In potem bo delavska karta nekaj veljala, potem bo prenehal biti delavec navaden suženj in bo postal svoboden državljan. Drugače pa nikoli.

Op. ur.: Delavstvo te tovarne je na pravi poti. Temu vzgledu naj sledi tovarna za tovarno s parolo: Ena tovarna — ena delavska organizacija!

Ržiše. Pri nas se vrše občinske volitve 13. septembra. Skrinjic bo pet. Prva je demokratarstva. Gotovo je, da noben kmet in noben delavec ne bo volil orjuncev. Klerikalcev tudi ne bo nihče volil. Shod združenih delavcev in kmetov v Lokah pri Koželju je pokazal, da bodo združeni kmetje in delavci prevzeli občino v svoje roke.

Razno.

V zadnji številki „Napreja“ in „Socialista“ so se znašli „nepomirljivi“ sodrug v eni fronti, ko z radostjo oznanjajo svetu laž, da sta v Beogradu dva CRSOJ-a. Če je to „lojalno“ delo na zedinjenju, potem ne vemo, kaj razumejo socialisti pod lojalnostjo. V resnici obstoji samo en CRSOJ in en izvrševalni odbor CRSOJ-a, t. j. neodvisnih strok. organizacij. Če so štirje sodrugi iz CRSOJ-a prestopili na svojo roko k GRS-u in jim Topalovičeva tiskarna tiska falzificiran „Org. Radnik“, se more smatrati to le kot zlobni maneuver socialistov proti CRSOJ-u in za nobeno tretjo strokovno inštanco.

„Naprej“ ognjevitvo zagovarja francoske social-šoviniste in II. internacionalo. To je Klemenčičeva — boljševiška — politika.

Izdajatelj za konzorcij Kusold Alojzij, Ljubljana. Urednik: Ciril Stukelj, novinar, Ljubljana. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.

Sreča Vas išče!

Efektna loterija Narodno kulturnega društva Mala Nedelja. — 300 dobitkov v vrednosti 15.550 Din. Žrebanje nepreklicno 15. novembra 1925. Srečka stane samo 5 Din.

Kupujte in naročite srečke takoj skupno pri Narodno kulturnem društvu Mala Nedelja. Pošljite znamke v pismu!

Pozor! Pozor! Prvi telovadni nastop „Svobode“ II v Zagorju

se vrši v nedeljo dne 20. septembra 1925.

SPORED:

1. Zbirališče na prostem pred dvorano g. Mihelčiča ob 11. uri.
2. Sprejem došlih z vlaki na postaji ob 12:56 in 13:11 uri.
3. Odhod na telovadni prostor, kjer bodo pozdravni govori.
4. Ob 3. uri telovadba (proste vaje in na orodju).
5. Po telovadbi prosta zabava s petjem, plesom, šaljivo pošto itd.

Vstopnina samo 6 Din.

Vabi se vsa delavska, strokovna, kulturna in politična društva kakor tudi vsi prijatelje in znance na to prvo prireditve združene „Svobode“ v Zagorju. Zabava in postrežbe v jedi in pijači ne bo manjkalo. ODBOR.

Izšlo je MARXOVO

Mezdno delo in kapital

v prevodu in s predgovorom s. C. Stukelj. To delo mora imeti doma vsak proletarec. Nabavi si jo lahko, ker stane lično vezana samo 5 Din. Razprodajalec in organizacije imajo 25% popusta. Po pošti stane 1 Din več. Brošura je izšla v zalogi „Delavsko-kmečke Matico“, naroda se jo pa lahko pri upravi našega lista. Odračuna se po čekovni položnici lista s pripombo: za Marxa.